

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

LOKALHISTORISK FORENING

I
HILLERØD KOMMUNE

1995 - 1

**Medlemsblad for
LOKALHISTORISK FORENING
i HILLERØD KOMMUNE**

Bestyrelse

Formand: Margrethe Krogh Sørensen
Hestehavevej 13, 3400 Hillerød.
Tlf. 42 26 72 32

Næstformand: Jørgen Berner
Åvang 78, 3400 Hillerød.
Tlf. 42 26 06 13

Kasserer: Anton Mariegaard
Tjørnevang 4, 3400 Hillerød.
Tlf. 42 26 24 32

Sekretær: Eva Holm-Nielsen
S. Kierkegårdsvej 1, 3400 Hillerød
Tlf. 42 26 46 89

Per Andersen
Skippermosen 19, 3400 Hillerød
Tlf. 42 26 83 89

Asger Berg
S. Kierkegårdsvej 1, 3400 Hillerød
Tlf. 42 26 46 89

Lokalhistorisk Arkiv

Lisbet Schacht Hansen
Bakkegade 23, 3400 Hillerød
Tlf. 42 26 95 22

Redaktør

Anton Mariegaard
Adresse og tlf.: se ovenfor
Gironr.: 704-4607

Bladet udsendes fire gange årligt,
februar, maj, august og november.

Stof til bladet sendes til redaktøren
senest den 10. i udsendelsesmåneden.

Tryk

Grafisk Center, Hillerød

ISSN 0903-3505

Arrangementer !

Se side 22 - 23.

FORENINGEN STØTTES AF:

C.A. Andersen malerfirma - Bikuben
- Borg & Green - Dansk Lokal-
historisk Forening - Den Danske
Bank - Det Nationalhistoriske Mu-
seum på Frederiksborg - Grafisk
Center Hillerød - FO Arbejdernes
Fællesorganisations Byggeaktiesel-
skab - Frederiksborg Amts Avis -
Helsingørsgadeforeningen - Hillerød
Bibliotek - Hillerød Kommune -
Hillerød Posten - Høvelt Electric -
Jyske Bank - Lokalbanken - Nykre-
dit - Reklamefotograf Henrik Knobl-
auch - Ristorante La Perla - Ullerød
Brugsforening - Unibank - Wiibroes
Bryggeri.

Medlemsbladet

Med nærværende nummer går Lokalhistorisk Forenings medlemsblad ind i sin 10. årgang. Det blev oprindeligt kun udsendt to gange om året, men siden 1989 har vi hvert år leveret 4 blade. Mens sidetallet oprindeligt var 16 - 20, har der i den seneste tid været 24 sider i hvert nummer.

Vi har fundet det hensigtsmæssigt at give bladet en ny forside. "Bladhovedet" er sammensat af 4 tegninger af Kristian Kongstad. Han boede i Hillerød fra 1915 til 1921, i hvilke år han ernærede sig som bogtrykker og tegner. Man finder eksempelvis mange af hans smukke tegninger i den store bog "Hillerød By" (1925). Kristian Kongstads liv og virke er omtalt i foreningens medlemsblad nr. 1989-4.

Formodentlig er motiverne til de tegninger, der er gengivet på den nye forside, kendt af alle bladets læsere. Dog husker nogle muligvis ikke "Ullerød-gård" (længst til venstre). Den blev købt af Lyngby Landboskole, da denne flyttede til Hillerød, og efter at skolens nye hovedbygning ved Frederiksværks-gade (nuværende Pædagogseminarium) var opført, byggede man avls- og maskinbygningerne på modsatte side af vejen mod Frederiksværk. Derefter blev den gamle smukke "Ullerødgård" ved Møllevej i 1959 revet ned.

Forhåbentlig lykkes det i den kommende tid at levere et rimeligt godt blad. En af betingelserne herfor er jo, at redaktøren modtager læseværdige artikler, og bestyrelsen opfordrer - endnu en gang - enhver, der har noget at berette om fra gamle dage, til selv at skrive eller til at fortælle til en af os fra bestyrelsen, hvorefter vi udarbejder artiklen.

Med nutidens EDB-teknik kan tekstsiderne laves både smukke og mere letlæselige end i skrivemaskinens tid. Inge Elsøe, der blev valgt som bestyrelsens 1. suppleant på generalforsamlingen i marts 1994, vil via sin computer tekstbehandle maskinskrevet stof, således at teksterne fremstår mere ensartet.

Sluttelig skal det nævnes, at vi også får stor hjælp fra Grafisk Center, Hillerød. Dels bistår firmaet os med billedreproduktionen, og dels er trykningen af bladet sponsoreret af Grafisk Center, Hillerød.

A.M.

Historier fra besættelsestiden

Der er aftalt et samarbejde mellem Lokalhistorisk Forening, Lokalhistorisk Arkiv og Nordsjællands Folkemuseum om indsamling af erindringer fra besættelsestiden.

Formålet med denne kampagne er at fremskaffe oplysninger om dagligdagen. Derfor efterlyses beretninger fra hverdagen i besættelsestiden. Der findes alt for få oplysninger om dagligdagen, derfor er det på tide at få indsamlet denne del af lokalhistorien.

Mange synes måske ikke, at der er noget "særligt" at fortælle, men ganske almindelige gøremål fortæller en hel del om dagligdagen på den tid.

Alle emner har interesse. Det kan være historier fra arbejdslivet, husmoderens daglige trængsler med erstatningsvarer, maden, hjemmelavet slik, legetøj, skolegang, transportmidler, hamstring, rationering, "bukkevarer" (hjemmelige varer i butikkerne, som man skulle "bukke" sig under disken efter), tøj til børn og voksne. Af andre emner, der ikke vides meget om, kan nævnes: Arbejderne, der tog til Tyskland for at få job eller blev beordret dertil af deres fagforening.

Arkivet efterlyser skriftlige beretninger eller oplevelser indtalt på bånd. Hvis man foretrækker at blive interviewet, er dette også muligt. Al henvendelse skal ske til:

Lisbet Schacht Hansen, Lokalhistorisk Arkiv for Hillerød Kommune,
Hillerød Bibliotek, Bakkegade 23, 3400 Hillerød. Tlf. 42 26 95 22.

Arkivets åbningstid: Mandag 12.00 - 16.00, tirsdag 15.00 - 19.00, torsdag 16.00 - 18.00 samt den første lørdag i hver måned 10.00 - 13.00.

Oplevelserne behøver **ikke** kun at have tilknytning til Hillerød. Erindringer fra andre egne af landet har også stor interesse. Samtidig med beretningerne efterlyses fotografier og effekter fra besættelsestiden til en udstilling på Nordsjællands Folkemuseum i maj måned. Udstillingen vil primært sætte fokus på dagligdagen.

L.S.H.

"MIT BEDSTE EJE"

af Eva Holm-Nielsen

På Hotel Leidersdorff i Hillerød afholdt man under besættelsen en velgørehedsudstilling, der skulle blive kendt over det ganske land. Ideen bag udstillingen "Mit bedste Eje", der fandt sted fra den 8. til 10. maj 1942, var at samle og udstille særprægede og værdifulde ting fra private hjem i Hillerød og omegn. I en mørk tid præget af usikkerhed, en tid, hvor man vendte sig mod de indre og de nære værdier, blev udstillingen et kulturelt lyspunkt.

Initiativet til arrangementet kom fra en kreds af Hillerød-borgerskabets damer med fru baronesse Wedell-Wedellsborg og fru politimester Lassen i spidsen. De andre var fru skovrider Lassen, fru inspektør Lassen, oberstinde Leschly, fru ingeniør Kabell, hofjægermesterinde Brüel, fru ingeniør Thomas Dinesen, fru ingeniør Kisling, fru Velschow og translatrice frk. Johanne Marie Larsen. Sådan titulerede man dengang byens damer!¹

Damerne stod bag oprettelsen af "Sykredsen" i vinteren 1940, som syede tøj til trængende børn i Hillerød og Frederiksborg Slotssogn, og formålet med udstillingen var at skaffe penge til dette arbejde. Udstillingen havde på kun tre dage ca. 2000 besøgende, og overskuddet blev på 800-900 kr.²

Konceptet til udstillingen "Mit bedste Eje" var taget fra udstillingen "Mit bedste Kunstværk", som var blevet afholdt i oktober 1941 på Statens Museum for Kunst. Denne udstilling blev også kaldt "Kronprinsessens Udstilling", fordi Kronprinsesse Ingrid havde været initiativtager og protektrice. Den var blevet så stor en succes, at den året efter udmøntedes i bogen "Et hundrede Billeder fra Mit bedste Kunstværk".

Ideen bredte sig til provinsen, således også til fx. Roskilde, der afholdt "Hjemmenes Udstilling" fra den 18. til 20. april 1942, altså umiddelbart inden "Mit bedste Eje".

Udstillingen i Hillerød kom efter et par måneders indsamlingskampagne til at omfatte over 300 genstande, som i første omgang blev afleveret i sikkerhed på Frederiksborgmuseet, hvor daværende museumsinspektør Jørgen Paulsen registrerede dem med henblik på udgivelsen af et trykt katalog.³ Senere blev genstandene så opstillet på Hotel Leidersdorff, og i den anledning skrev Frederiksborg Amts Avis:

"Museumsdirektør *Otto Andrup* og hans Stab fra Slottet med Museumsinspektør *Jørg. Paulsen* i Spidsen fo'r op og ned ad Trappetiger, gennem Træuld, og frem og tilbage mellem Papirdyngerne paa Gulvet, medens de med Sagkundskab ordnede og arrangerede Opstillinger, Montrer m.v..."⁴

Både Andrup og Jørgen Paulsen var i øvrigt blandt bidragyderne, og ifølge

Andrup var mange af tingene fuldt ud værdige til en plads på Frederiksborgmuseet.⁵

Alene malerisamlingen var et besøg værd. Flere udstillere mødte med Skovgaard-malerier, bl.a. fru inspektør Lassen, Trollesminde, datter af maleren Joakim Skovgaard. Billederne, som var malet af forskellige medlemmer af den berømte kunstnerslægt, domineredes af Joakim Skovgaards store maleri af Højerup Kirke ved Stevns Klint, som var vurderet til 30.000 kr. Af andre kendte signaturer kan nævnes Pissarro, Jens Juel, J. Th. Lundbye og Wilh. Marstrand.

Der var også fornemt sølvtøj og gammel keramik. Blandt de mere kuriøse ting kan nævnes: to små farvelitografier med rammer af smeltet kobbermalm fra slotsbranden i 1859, solgt til fordel for slottets genopførelse; et armbånd, der skulle være fremstillet af dronning Alexandras hår; første bind af Holbergs *Danmarks Riges Historie* fra 1732; H. C. Andersens *Eventyr fortalte for Børn* fra 1837 med dedikation til baron Wedell; skovrider Rosens samling af geværer, hvoraf et havde fået førstepræmie på en udstilling i Berlin; en temaskine i brønze, der havde tilhørt Frederik VII.

En særlig afdeling var helliget børnene. Foruden legetøj fra begyndelsen af århundredet, heriblandt en dukkestue fra Gisselfeld med indlagte maghoni-møbler, omfattede afdelingen et rejsesyskrin med spilledåse fra ca. 1780, der havde tilhørt Sophie Haller, digteren Jens Baggesens hustru.

I lighed med "Kronprinsessens Udstilling" fik også udstillingen i Hillerød et kongeligt anstrøg. Blandt udstillerne optrådte nemlig Hans Kongelige Højhed Prins Gustav, Egelund.

Spørgsmålet om bevogtning af alle disse "Skatte" voldte først en del bekymringer, indtil fru politimester Lassen resolut tilbød at overnatte i udstillingslokalerne. Der blev så om natten anbragt en seng med ringeapparat foran hoveddøren til udstillingslokalerne. Aviserne bragte hver dag bulletiner om nattens forløb. Fru Lassen, der selv bidrog til udstillingen med bl.a. et sæt broderede seler, udtalte, at hun ikke var bange for "Bussemænd", og selv under luftalarmen natten til den 8. og den 9. maj gik hun ikke i kælderen, men blev på sin post. Og på spørgsmålet om, hvordan det havde været at ligge alene i udstillingssalen, da sirenerne hylede om natten, sagde hun til Amtstidende:

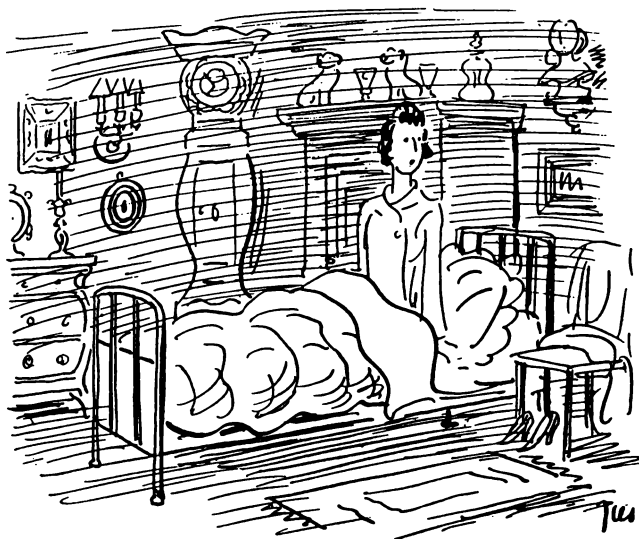
"- Det gik meget godt. Der skete jo heller ikke noget. Hele Hotellet var paa Benene, og der ogsaa nogen, der dundrede paa min Dør...[J]eg passede min Pligt og blev ved Kostbarhederne. Tænk, hvis nogen havde benyttet sig af Alarmen til at bryde ind og stjæle. Saa havde jeg da været en køn Nattevagt!"⁶

Natten til den 9. maj var sirenerne imidlertid ikke det eneste, der forstyrrede:

"- Flere Gange i Nattens Løb hørte jeg noget pusle. Jeg greb min Kølle og listede rundt for at se, om der var noget mystisk, men jeg fandt intet. Det maa sikkert have været nogle af de gamle Ting, der har givet sig..." , kunne avisen citere fru for.⁷

Udstillingen og ikke mindst fru politimester Lassens aktion for at passe på

tingene, der var forsikrede for 300.000 kr, vakte opsigt over hele landet. Og i Berlingske Tidende skrev "Ærbødigt" (Viggo Barfoed) bl.a.:

Politimesterfruen og "Mit bedste Eje". Herluf Jensenius' tegning til Ærbødigts vers.

I disse usikre Tider,
med Ufred paa alle Sider
man oppe i Hillerød freder
om de sjældneste Kostbarheder.
Dem vaages der trofast over.
Midt mellem Sagerne sover
Fru Politimester Lassen
Med Kniplen under Madrassen.

Ved Nat paa "Mit bedste Eje"
hun har sit næstbedste Leje.
Forskellige Farer kan true.
Maaske den modige Frue
gi'er efter for Sovetrangen,
men kun med eet Øje ad Gangen.
Og hvis der høres en Kradsen,
spilvaagen er straks Fru Lassen.⁸

Noter:

1. *Frederiksborg Amstidende*, den 1. april 1942.
2. *Frederiksborg Amis Avis* og *Frederiksborg Amstidende*, den 12. maj 1942.
3. *Frederiksborg Amis Avis*, den 10. april og *Frederiksborg Amstidende*, den 7. maj 1942.
4. *Frederiksborg Amis Avis*, den 8. maj 1942.
5. *Ibid.*
6. *Frederiksborg Amstidende*, den 9. maj 1942.
7. *Frederiksborg Amstidende*, den 10. maj 1942.
8. *Ærbødigt!-! Nye Viser og Vers af Viggo Barfoed*, 21. samling, Kbh. 1942, s. 34.

Litteratur:

- "Mit bedste Eje". Velgørenhedsudstilling, maj 1942. Hillerød 1942.*
"Mit bedste Kunstværk". Udstilling. Statens Museum for Kunst 1941.
Et hundrede Billeder fra "Mit bedste Kunstværk". Kronprinsessens Udstilling. Indledning og udvalg ved Kai Flor. Kbh. 1942.

Danmarks befrielse

50-året for Danmarks befrielse vil blive markeret på mange måder.

Hillerød Kommune har valgt at arrangere et folkemøde på Torvet den 4. maj.

Programmet er ikke endeligt fastlagt. Den foreløbige plan ser således ud:

- kl. 19.30 Fakkeloptog samles i den ydre slotsgård
- kl. 19.45 Fanfare / Drabantgarden
- kl. 20.00 Fakkeloptoget går mod Torvet
- kl. 20.15 Lys tændes i Slotsgade og på Torvet
- kl. 20.25 Frihedsbudskabet afspilles
- kl. 20.30 Musik / Drabantgarden
- kl. 20.35 Tale / Borgmester Valborg Sandberg
- kl. 20.40 Sang / Ved en internationalt kendt kunstner
- kl. 20.45 Fællessang: Danmarks Frihedssang
- kl. 20.50 Prolog / Ved en elev fra Frederiksborg Gymnasium
- kl. 21.00 Fællessang: Altid frejdig, når du går
- kl. 21.05 Afslutning
- kl. 21.10 Fællessang
- kl. 21.15 Fyrværkeri over Slotssøen

Efter fyrværkeriet vil der være musikalsk underholdning på Torvet og i Støberihallen. Mere om hele arrangementet og det endelige program vil kunne læses i dagspressen.

Inden det officielle program er der kransenedlægning på Hillerød Kirkegård og ved mindepladerne i byen.

L.S.H.

Amtskontoret omfattede efter min ansættelse 11 personer...

Vi afslutter hermed Elisabeth Inglebys artikel.
Første afsnit blev bragt i blad
nr. 1994-1.

Nye medlemmer, der ikke har modtaget alle 4
medlemsblade for 1994, kan få tilsendt manglen-
de numre ved henvendelse til redaktøren.

Den næste i det juridiske hierarki var fuldmægtig P. Dines Nielsen, i daglig tale kaldet Depines.

Han var en umådelig sky og genert ungarl, stærkt hæmmet af sin tung-
hørhed. Fuldmægtig Nielsen logerede på Kirsebærbacken hos sparekassekas-
serer Friis Møller og indtog alle sine måltider på Centralhotellet. Han var en
mand af faste vaner, der som en ægte fynbo startede dagen med at indtage en
portion Øllebrød. Hvert års 1. maj og 1. oktober skiftede han til henholdsvis
sommer- og vinterhabit - så kunne vejret for hans skyld ellers te sig som det
ville!

Fuldmægtig Nielsen var skolefondskasserer og beskæftigede sig iøvrigt med
bygnings- og skorstensfejersager. Han førte en udstrakt korrespondance med
Bygningsbrandforsikringsnævnet, og på grundlag af udtalelser derfra
udfærdigede han uendeligt lange og kedsommelige skrivelser med henvisninger
til bygningsbrandforsikringsloven og anvisninger på, hvorledes afstanden
burde være fra kakkelovn til dørgerigt, og hvor det var nødvendigt at afskærme
med asbest. Ikke alene var skrivelserne lange og kedelige, men der skulle
endvidere tages et utal af gennemslag af dem til orientering for sognerådet,
skorstensfejermesteren, Bygningsbrandforsikringsnævnet m. fl.

På baggrund af denne hans virksomhed inviterede skorstensfejermestrenes sammenslutning i 20 år fuldmægtig Nielsen til deres årsmøde på hotel Leidersdorff med efterfølgende middag. I 20 år sagde fuldmægtig Nielsen nej tak til invitationen, men da sammenslutningen derefter opgav at invitere ham, blev han skam fornærmet, idet han som han sagde ville have lejlighed til at sige nej!

Fuldmægtig Nielsen var en myreflittig mand, og hans tilværelse gik som et urværk. Desværre blev han ramt af en præsenilitet, der udviklede sig således, at han på få måneder blev meget konfus. Han havde altid været en meget rundhåndet mand overfor personalet, og det var således blevet en fast skik, at han hver den første lørdag i måneden gav morgenkaffe med rundstykker, fedt, spegepølse, sky og karse, hvilket han selv satte stor pris på. Vi kunne jo ikke undgå at bemærke hans tiltagende forvirring og glemsomhed, hvilket fuldmægtig Holch kommenterede med: Nå, bare han ikke glemmer at give spegepølse om lørdagen. Da det blev første lørdag i måneden uden nogen reaktion fra Niensens side, gik Holch lige til sagen og bemærkede "De plejer jo altid at give spegepølse den første lørdag i måneden". Hertil svarede fuldmægtig Nielsen med et tomt blik: "Det kender jeg ikke noget til"!

Da fuldmægtig Nielsen efterhånden var ude af stand til at varetage sit arbejde, måtte man meddele ham afsked. Ved en afskedsfest, der blev holdt af amtmand Saurbrey i amtmandsboligen, overrakte amtmanden ham som afskedsgave et smukt ur, der som amtmanden bemærkede var valgt på grund af sit smukke klokkeslag (fuldmægtig Nielsen var som tidligere bemærket næsten totalt døv)!

Det skal forøvrigt bemærkes, at fuldmægtig Nielsen mødte dagen efter som sædvanlig på slaget 9.!

Det stod nu alle klart, at Nielsen med eller mod sin vilje måtte gelejdes hjem til den fædrende gård på Fyn, hvor en broder residerede. Denne opgave blev betroet yngste fuldmægtig G.S. Mark, der på udmærket vis klarede opgaven.

De to yngste jurister var egentlig lige gamle, fuldmægtig Mogens Holch havde dog et års større anciennitet, idet fuldmægtig Bianco Boeck først var blevet ansat i forbindelse med Steinckes socialreform i 1933. Dette ekstra ancinnitetsår var altafgørende i forbindelse med den herskende hakkeorden.

Mogens Holch var et af de mest kyniske mennesker, jeg har kendt. Samtidig var han et meget musisk menneske, der skrev fortræffeligt såvel vers som prosa. Han var gammel studentsanger og kunne spille cello. Jeg har ved flere lejligheder været tvangsindlagt til at overvære hans udførelse af "Tænk når

"Depines" - P. Dines Niensens 25 års jubilæum 1956. Det var samtidig Gunnar S. Marks første arbejdsdag (yderst t.h.). Elisabeth Ingleby yderst t.v.

engang den tåge er forsvunden". Vi havde en mistanke om, at det var den eneste han kunne.

Holch havde intet øgenavn - måske fordi det var ham, der havde givet alle andre deres! Han var fantastisk underholdende. Han kunne holde et helt selskab tryllebunden blot ved sin udlægning af en ganske dagligdags begivenhed.

Mogens Holch var beskæftiget med udfærdigelse af bidragsresolutioner og udfærdigelse af kongelige bevillinger. Desuden var han skoledirektionssekretær.

Det første år efter at Holch havde fået sin stilling i Hillerød, var han ugift, og måtte derfor frekventere pensionaterne, af hvilke der på daværende tidspunkt var flere i Hillerød. Disse blev som regel drevet af ældre, adstadige damer, ofte enker. Det er måske forklaringen på, at Holch hurtigt så sig uønsket på byens pensionater, idet han som før bemærket havde et særdeles kynisk og frækt væsen. Det forlød, at pensionatsværtinderne fandt hans kommentarer til deres bayerske pølser for anstødelige!

Vor journalfører var meget glad for at læse, og en dag, da hun skulle på biblioteket for at bytte bøger, konsulterede hun fuldmægtig Holch, idet hun bemærkede, at hun var ude efter en god familieroman. Åh, sagde Holch, så har De måske ikke læst van der Weldes: Det fuldkomne ægteskab? Det havde fru en ikke, og hun noterede ivrigt forfatter og titel ned til senere brug.

Aldrig skal jeg glemme fruens vrede dagen efter, hvor hun skummende af raseri hvæsende til Holch: Og der stod jeg på Gentofte Bibliotek og forlangte med høj røst at få udleveret den skammelige og beskidte bog!

Bedre blev det ikke, da Holch opslog en høj og hjertelig latter.

Holch og hans kone fik aldrig nogen børn, men det rådede fru en bod på ved at fremstille dukken Ditte, der gjorde stor lykke i fjernsynet sammen med Louis P. Denne dukke antog for ægteparret efterhånden helt menneskelig skikkelse, idet de begge i fuld alvor kunne berette om, hvad Ditte havde sagt og gjort. Den side af Holch havde vi lidt svært ved at tackle, idet hans sædvanlige humor tilsyneladende var sat ud af funktion, når det gjaldt dette væsen.

Holch havde en udpræget økonomisk sans, og så sig som kommende millionær i takt med dukkens popularitet og de tilbud, der snart strømmede ind på rettigheder af enhver art i forbindelse med dukken. Han ventede imidlertid for længe i håb om stadig større tilbud, idet han ganske overså publikums troløshed i forbindelse med døgnfluer, og pludselig udeblev tilbudene.

Holch var en meget flittig mand, der altid fik en masse arbejde fra hånden. Jeg har imidlertid altid syntes, at det var kedeligt og ensformigt arbejde, han havde. Det er måske grunden til, at han fra den dag, han blev udnævnt til kontorchef, insisterede på at blive tiltalt i 3. person. Det forekom lidt akavet, idet vi altid havde haft et vist frisprog overfor ham, men der var ingen vej udenom. Frisproget fortsatte uændret, men nu altså i 3. person.

Holch sluttede forøvrigt sin karriere som kontorchef i det senere statsamt på den nye Amtsgård i Hillerød.

Den yngste jurist var som sagt fuldmægtig Bianco Boeck, hvilket han forblev i hen ved 22 år.

Han gik i daglig tale under navnet Generalen, hvilket hidrørte fra at han, som man sagde, var "militærliderlig". Han udtalte sig ofte med kendermine om militære forhold, og vi så venligt bort fra den kendsgerning, at han aldrig havde været soldat, men alene medlem af Akademisk Skyttekorps!

Under krigen fik han dog lejlighed til at bære uniform, idet han blev udnævnt til daglig leder af det lokale civilforsvar, der lededes fra et lille rum under bankbygningen på torvet.

Journalfører Magna Reimers 25 års jubilæum i 1951

Uniformen var himmelblå og bestod af bukser med imponerende "frølår", jakke og lange sorte støvler. Dertil kom en flot kasket med guldsnore. Denne uniform var Boeck ofte iført under sit daglige arbejde.

Boeck var beskæftiget med sociale sager og til en vis grad med amtsrådssager. Han var en talmagiker og derfor også amtets regnskabskonsulent. I denne egenskab drog han sammen med amtsrevisor Greis Nielsen ofte på uanmeldt besøg i kommunerne. Disse besøg affødte i flere tilfælde afsløring af kriminelle forhold, som førte til kommunesekretærens fængsling. Typisk for Boeck var han den første, der efter udstået straf stod parat til at hjælpe de pågældende på fode igen!

Boeck havde et voldsomt temperament, men blev hurtigt god igen, hvorefter han forventede, at den, der havde været genstand for hans kæmpeskideballe, lige så hurtigt glemte episoden!

Han havde en teori om, at folk bedst lærte ved at blive smidt på hovedet ud i opgaverne. Han besluttede således, at jeg kort efter min ansættelse skulle tage referat fra et stort møde, der var arrangeret på hotel København med deltagelse af repræsentanter fra de 42 sognekommuner og de 4 købstadkommuner samt erhvervslivet, hvor man skulle drøfte arbejdsløshedsproblemerne.

Jeg var lige fyldt 16 år og just kommet ud af skolen, men måtte med blok og blyant begive mig den tunge vej til hotellet. Det siger sig selv, at jeg ikke kendte

et eneste af alle de udmærkede mennesker på mødet. Mit referat bar da også præge heraf med passager som følger: En høj mand med plus four og rød sweater sagde.... En rødhåret mand med overskæg mente derimod.....

Boeck var noget af en renæssancefigur. Han elskede god mad og rødvin med et efterfølgende spil kort. Han var rundhåndet, når han havde penge, og havde han ingen, vendte han lommerne med et beklagende udtryk.

Ofte har jeg været sendt op på skattekontoret i Hillerød for at betale en restance for ham, som kommunen nu ikke ville vente længere på. Jeg følte det dengang slet ikke som et paradoks, at han samtidig svang pisken over sognekommunerne for at få dem til at inddrive deres skatterestancer!

At amtsrådets cigarkasse også var hans følte Boeck som en given ting, og alle, der opsøgte hans kontor, blev da også straks budt en cigar.

Derimod husker jeg meget tydeligt en episode fra 1947. Amtet havde det år sammen med Kommuneforeningen oprettet en sundhedsplejerskeordning, som amtet administrerede. Til en begyndelse blev der ansat 7 sundhedsplejersker, hvortil vi gennem Varedirektoratet indhentede indkøbstilladelse til 7 biler. Disse lod Boeck via en lokal forsikringsagent forsikre. Denne gode forretning animerede samme agent til at opsøge Boeck på hans kontor, medbringende en flaske Cognac. Aldrig har jeg set en mand komme så hurtigt ud af en dør, fulgt af en rasende ordflo, hvorefter fremgik blandt andet danske embedsmænds ubestikkelig!!

Boeck blev min chef i alle årene, indtil han gik af som amtsdirektør i 1973, og jeg er ham dybt taknemmelig for alle de opgaver, han lod mig tage livtag med og for alt, hvad han lærte mig om arbejdet og om arbejdsmoral.

Året 1956 blev et bemærkelsesværdigt år for amtskontoret på slottet. Aage Fløystrup forlod stillingen som amtsrådssekretær og kontorchef. Han gjorde det vist nok uden sorg, idet samarbejdet mellem ham og amtmand Justus Saurbrey, der i 1948 havde afløst amtmand Kay Ulrich, med tydelighed viste, at deres kemi ikke passede ret godt sammen!

Det blev besluttet, at det skulle være en afgang med manér. Der blev derfor nedsat en komité til at arrangere afskedsfesten, bestående af amtsvandinspektør Asger Hansen, fuldmægtig Laumann og undertegnede. På grund af Fløystrups forkærlighed for tegneserien Rasmus Klump ville vi gøre festen maritim.

Vi havde ingen økonomiske begrænsninger, og der blev sat alle sejl til med vor kreativitet. Hele hotel Kronprinsens sal blev omdannet til det gode skib "Mary", og talerstolen var en kommandobro med skibsklokke og det hele.

Fra festen på "S/S Mary" ved Aage Fløystrups afskedsfest

Deltagerne blev udstyret med maritime titler og alle levede op til løjerne. Man kunne således se inspektør Larsen fra Arbejdsanstalten og inspektør Jørgensen fra Frederikssund Sygehus optræde i matrostøj med svaj i bukserne og busseronner, der strammede lidt over bodega-maverne. Festen var forøvrigt lige ved at blive aflyst i sidste øjeblik på grund af de tragiske begivenheder i Ungarn.

Fløystrups afgang gav anledning til rokader, idet Boeck overtog posten som amtsrådssekretær, medens Holch blev kontorchef. Som ny yngste fuldmægtig (der nu skulle byde cigarer rundt) blev antaget Gunnar S. Mark, der kom fra en ansættelse på Færøerne. Da han insisterede på at hedde Gunnar S. Mark uden at oplyse, hvad dette S stod for, blev han lynhurtigt af Holch døbt Sigismund.

Det er åbenbart almindeligt for nyansatte at udbrede sig om forholdene hvor de kom fra, og Mark var ingen undtagelse. Ved frokostbordet elskede Holch med et konspiratorisk blik til os andre, uskyldigt at spørge: Sådan var det vel ikke på Færøerne Mark? Naturligvis gik Mark i fælden og gav en beretning om forholdene på "øerne", som det efterhånden kom til at hedde.

På samme måde gik det en fuldmægtig, som vi engang havde, der kom fra Arbejdstilsynet. Holch startede med interesse for forholdene i Arbejdstilsynet. Derefter blev det kortet ned til forholdene i "tilsynet", som snart blev til forholdene i "synet". Det kulminerede med, at Holch spurgte til forholdene i "øjet"! Det skal bemærkes, at samme fuldmægtig efter et år på amtskontoret valgte at vende tilbage til Arbejdstilsynet!

Mark overtog behandlingen af de sociale sager efter Boeck samt flere andre

områder. Han overtog i 1973 stillingen efter Boeck som amtsdirektør, hvilken stilling han bestred indtil 1992.

Da Mark er en af de få nulevende, jeg har beskrevet, vil jeg overlade til ham at skrive sine egne erindringer. Jeg vil imidlertid ikke undlade at berette om en af de ting, jeg har beundret mest hos Mark.

I 1965 gik amtmand Saurbrey af på grund af alder - elsket som få af sit personale. Hans efterfølger blev amtmand Elkjær-Larsen, og der skete det uheldige, at han og Boeck fra starten kom ualmindeligt skævt ind på hinanden. Dette skæve forhold vedvarede lige indtil 1970, hvor amt og amtsråd blev delt efter kommunalreformen.

I de 5 år vil jeg påstå, at Mark udøvede en diplomatisk indsats, der var uden sidestykke. Aldrig faldt han for fristelsen til illoyalitet til nogen af siderne. Det er ikke enhver beskåret at øve en sådan indsats!

Slotsorganist Jens Laumann blev som tidligere nævnt ansat på amtskontoret under krigen som fuldmægtig for at varetage forretningerne i amtsbrændselsnævnet. Det var forøvrigt et misundelsesværdigt job, idet det medførte en beskedene benzinration i en tid, hvor alle privatbiler var klodset op. Laumann var et meget belæst og vidende menneske. Han var autodidakt, idet han ifølge det klassiske mønster var startet som vogterdreng på heden som 10-årig. Da det gik op for ham, at jeg beherskede det danske sprog ganske godt og tillige var en læsehest, satte han sig for at tage sig af min litterære opdragelse. Selv var han et meget romantisk menneske, så vi beskæftigede os en del med guldalderdigterne, men kom iøvrigt vidt omkring. Som sidegevinst proppede han en masse latinske sentenser ind i hovedet på mig, hvilket jeg kan blære mig af den dag i dag!

Der gik det rygte i byen, at da den unge Laumann ankom til Hillerød for at tiltræde som kontorist på amtskontoret, fik han logi hos en fiskehandler i byen. Denne fiskehandler tilbød at finansiere Laumanns uddannelse som organist mod, at han tog fiskehandlerens ugifte datter med i købet. Det var Laumanns højeste ønske at blive organist, så han slog til. Rygtet ville endvidere vide, at han havde forpligtet sig til, at forholdet trods ægteskab skulle forblive platonisk - muligvis affødt af, at parret aldrig fik nogen børn.

Laumanns og mit forhold bestyrkedes af, at min mor som barn havde modtaget undervisning af ham i orgelspil, hvilken disciplin ligeledes formærkede min egen barndom, dog med frk. Hansen som lærerinde. Utallige var de post- og prælude, jeg måtte lære i mine barneår.

Hvert år den sidste dag før jul tog Laumann os alle med over i slotskirken og spillede for os på Compenius-orglet.

I gamle dage var der noget, der hed sportler, i daglig tale kaldet "ben". Det var et kærkomment supplement til aflønningen, især for akademikere. Det var således helt naturligt, at ansøgere til en stilling forhørte sig om, hvilke sportler, der var knyttet til stillingen i form af sekretærjobs og lignende. Også vi andre dødelige, kaldet "Punktummerne" fik af og til del i herlighederne. Når amtmand Ulrich således betænkte venner og bekendte med sine garderhistorier, faldt der en erkendtlighed af til den skrivende.

Det bedste "ben" var imidlertid det såkaldte Rødbyben. Forholdet var nemlig det, at Rødby kommune engang var kommet i et sådant økonomisk uføre, at kommunen blev sat under administration. Hvervet som administrator for Rødby havde amtmand Ulrich medbragt fra sin tid som departementschef i Indenrigsministeriet, og det medførte nogen korrespondance. En gang om året blev der udloddet en beskeden sum til deling mellem det skrivende personale. På et senere tidspunkt blev der mulighed for en ekstraskilling ved at skrive for de i amtet nedsatte 6 byudviklingsudvalg.

Som tidligere sagt var penge ikke noget, man talte om. Man fik den løn, der var aftalt ved ansættelsen og dermed basta. Imidlertid skete der det, at vi på et tidspunkt fik ansat en vikar. Hun var gift med redaktionssekretæren på Socialdemokraten og var selv en overbevist socialdemokrat. Hun nøjedes ikke med at undre sig over vores aflønningsform - hun talte også om den og foreslog os muligheden af at indmelde os i HK. Jeg var ikke fremmed for tanken, og aldrig skal jeg glemme journalførers løftede øjenbryn, da hun forarget spurgte "Hvad tror De amtmanden vil sige til det, frk. Jørgensen?"

Amtmanden måtte imidlertid tage chokket som en mand, for adskillige af os meldte os ind i HK, hvorefter der blev sluttet overenskomst mellem amtskontoret og forbundet gående ud på, at vi skulle aflønnes i lighed med statens personale. Vi afventede i spænding de nye lønlistes, hver gang de udkom, og vor gode journalfører var såmænd den første, der altid spurgte efter dem!

Et af de største problemer under krigen var at skaffe sig tøj. Dette problem blev uhyggeligt aktuelt for os een gang om året, nemlig lige efter nytår, når amtmanden inviterede hele personalet til middag, i korrekt påklædning: smoking og lang kjole.

Utallige var de bestræbelser, der blev udfoldet. Jeg var heldig at have min lange konfirmationskjole, der var farvet lysegrøn. Ellers kunne man ty til et

udlejningsselskab i København, der hed Amor, og som endnu havde rester tilbage af selskabstøj.

Bedst husker jeg et år, hvor "Ørnskjold" havde meddelt os, at hun havde fundet en gammel selskabskjole fra sine unge dage (mode hængte man sig ikke i dengang). Den ville hun fikse op, og så fortrøstningsfuldt frem til middagen. Kjolen må imidlertid have været mør, for da "Ørnskjold" løftede armene for at sætte frisuren ude i hallen, revnede hele ryggen med en ubeskrivelig lyd! En stuepige blev i hast tilkaldt med nål og tråd, og let forsinket gik vi til bords!

Der var som regel inviteret enkelte andre notabiliteter til at kaste glans over middagen - ofte slotsforvalteren og hans frue, men aldrig politimester Lassen. Forklaringen var den enkle, at hele Hillerød vidste, at fuldmægtig Holch og politimesteren delte en smoking. Hvem af d'herre der egentlig var den retmæssige ejer af klenodiet vidste ingen, men alle vidste, at de 2 herrer aldrig måtte inviteres til samme selskab!

I årene lige efter krigen var det ikke almindeligt med udenlandsrejser. Stor var derfor vor benovelse, da vi erfarede, at journalføreren og hendes mand skulle på ferie til Paris.

Straks ved hjemkomsten blev hun ivrigt udspurgt om forløbet af rejsen. Hun så sygt på os og sagde med brudt røst: "Da vi kom ind på Hovedbanegården og ned til Pariserekspresen, hvem stod så og skulle med det samme tog - vor rengøringskone! - så var den tur jo ødelagt".

Man må medgive, at charterrejserne har gjort rejselivet mere demokratisk!

I 1943 blev vor nye Centralsygehus indviet med pomp og pragt under behørig opmærksomhed fra Danmarks Radio i skikkelse af Gunnar Nu Hansen.

Endvidere kastede dronning Alexandrine glans over begivenheden.

Som de to yngste blev det frk. Christoffersen og mig betroet at passe garderoben. Jeg fik således personligt ansvar for dronningens pels.

Som i en rigtig teatergarderobe fik folk udleveret numre, så de kunne få deres eget tøj igen.

Der var tænkt ned i alle detaljer undtagen een: på den tid bar alle mænd hovedbeklædning, sædvanligvis blød hat. Da gæsterne ankom, tog vi imod frakkerne og udleverede deres numre, medens de tilhørende hatte blev kylet tilfældigt op på den sparsomme plads på hylden ovenover knagerækkerne. Aldrig nogensinde skal jeg glemme synet af alle de mænd, der efter indvielsen gik omkring og byttede hatte!!

Inden amtskontoret i 1965 forlagde residensen fra Slottet til Skovledet, var

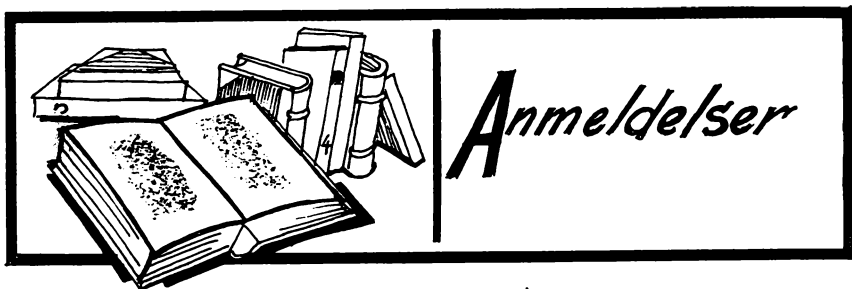
Fra festmiddagen på Hotel Leidersdorff ved Amtsrådets 100 års jubileum i 1942

personalet blevet stærkt udvidet. Der var således oprettet et egentligt bogholderi, der havde til huse ovenover porten ind til Slotsgården i lokaler, der tidligere havde været en lejlighed. Der var derfor egen adgang fra porten til bogholderiet, men fra ekspeditionskontoret benyttede vi altid vejen op over loftet lige under spærene. Dette loft tjente samtidig som amtmændens pulterkammer, så der var ryddet en færdselsåre midt igennem effekterne.

Alligevel var pladsen blevet trang på ekspeditionskontorerne, så de unge fuldmægtige, der var blevet ansat henad vejen, måtte dele Fløystrups gamle kontor, der blev omdøbt til "Kravlegården".

Udflytningen fra Frederiksborg Slot var afslutningen på en epoke i amtets historie.

Elisabeth Ingleby

Fra Frederiksborg Amt, 104 s. - kr. 150,00.

Frederiksborg Amts Historiske Samfunds årbog 1994 har tre større artikler med tilknytning til Hillerød. Det er derfor rimeligt at omtale bogen lidt nærmere her i bladet.

Det første indlæg "Sophienborg - nogle træk af godsets historie gennem 200 år" er skrevet af museumsinspektør Flemming Beyer.

Han gør indledningsvis rede for skabelsen af den store landbrugsejendom, hvilket skete - kan man sige - næsten på bekostning af den gamle Ullerød landsby. I forbindelse med dennes udskiftning (1774) blev kun en af byens 6 gårde udflyttet. Nogle år senere købte ejeren af denne, der ret hurtigt havde fået navnet Sophienborg, to af de øvrige Ullerødgårde (Humlegård og Åsegård). For godt 100 år siden blev også Heslegård overtaget af Sophienborg, som herefter rådede over ca. 2/3 af hele Ullerøds landbrugsjord.

I 1929 erhvervede Axel Jarl den store bedrift, og han gjorde i løbet af få år Sophienborg til et mønsterlandbrug. Dette udmærkede sig bl.a. ved fremstilling af konsummælk af bedste kvalitet. I 1936 fik godset sit eget mejeri med stort salg af "Sophienborg Naturmælk", der især kom borgerne i Hillerød til gode.

Efter krigen oprettede Jarl legatstiftelsen "Sophienborg Læregård og Strødam", og Sophienborg blev derefter hjemsted for unge landmænds uddannelse indtil 1973. To år senere overtog Hillerød Kommune ejendommen med udstykning til bymæssig bebyggelse for øje.

Sophienborgs mange bygninger, hvis tilblivelse i øvrigt beskrives meget nøje af Flemming Beyer, bliver, som det vil være kendt, for tiden indrettet til brug for Nordsjællandsk Folkemuseum.

I den følgende artikel fortæller Palle Bruun Olsen om Axel Jarl: En både praktisk dygtig og kunstnerisk begavet mand. Som følge af en menneskelig

brist, som samtiden bedømte meget hårdt, blev hans liv imidlertid til dels en tragedie.

Han var nevø af C.F. Tietgen, og det medførte, at han (1917) blev ejer af Strødam. Senere købte Jarl som nævnt Sophienborg, der også havde været i Tietgens eje.

Jarls alsidige begavelse og hans urolige sind gav ham unægtelig mange "oplevelser". Da han var blevet cand. theol., forsøgte han at oprette en højskole i Vørslev ved Kalundborg. Senere drev han Rodskov Strandgård i Østjylland i nogle år. Efter at have mistet sin første hustru tog han til udlandet for at uddanne sig til kunstner, og da han arvede Strødam, fortsatte han her sin kunstnervirksomhed, samtidig med at han skrev artikler til forskellige tidsskrifter. Han var bl.a. stærkt optaget af naturfredningssagen.

På Strødam samlede han i nogle år mange kunstnere, både danske og udenlandske: Skuespillere, forfattere, malere, billedhuggere m.v.

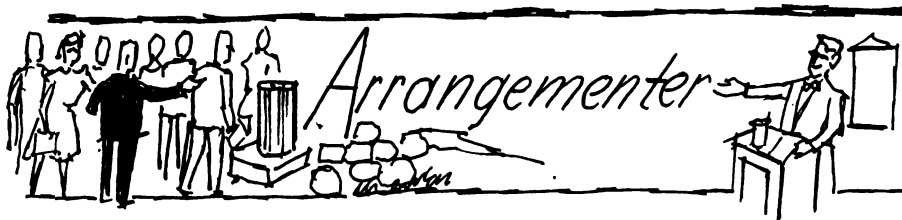
I forbindelse med, at han i besættelsesårene støttede modstandsbevægelsen, var han i 1942 i tysk arrest en kort tid. Da Gestapo senere ville arrestere ham for anden gang, tændte tyskernes bil under kørslen bort fra Strødam mod et vejtræ. Jarl og nogle af Gestapofolkene blev indlagt på centralsygehuset i Hillerød, hvilket tilsyneladende medførte, at man glemte hvad man var ude på, og kort tid efter bragte Jarl sig i sikkerhed i Sverige. Hjemkommet herfra tog han fat på det allerede nævnte store Læregårdsprojekt - et forehavende, han var stærkt optaget af lige til sin død i 1950.

Årbogens tredje store artikel er skrevet af museumsinspektør Thorkild Kjærgaard: Dansk nationalfølelse og Frederiksborg Slot.

Efter denne følger endnu en række interessante indlæg: Jordskælvet i 1759 belyst ved nordsjællandske præsteindberetninger (af Carsten Meyer), Janteloven i det gamle Fredensborg (Olaf Zachariae), I den elvte time (Mogens Worm Reinhardt) og en nekrolog om Torben Topsøe-Jensen (Henning Henningsen).

Det er glædeligt, at det historiske samfunds kriseagtige tilstand, som optog sindene så stærkt i forbindelse med udsendelsen af 1993-årbogen, synes at være overvundet. Man tør derfor håbe, at den agtværdige årbog, som bestyrelsesformanden kalder publikationen i sin årsberetning, igen er kommet i smult vande.

A.M.

Udflugt til Strødam

Lørdag den 18. marts arrangerer Lokalthistorisk Forening en rundvisning på:

Strødam, Gadevangsvej 109.

Denne gang er det ikke naturreservatet, men selve Strødams hovedbygning, der åbnes for foreningens medlemmer og gæster, og Asger Berg fra bestyrelsen vil fortælle om stedets historie.

Der er gratis adgang for medlemmer, og gæster betaler 10 kr. Man mødes foran hovedbygningen kl. 14.00.

Vandretur til våbenedkastningsstederne i Grib Skov

I anledning af 50-året for Danmarks befrielse arrangerer Lokalthistorisk Forening en tur med Elith Truelsen, en af den lokale modstandskamps ledere. Han vil bl.a. fortælle om kampene den 21. april 1945 og de farefulde transporter, når våbnene skulle væk fra skoven.

Turen foregår søndag den 7. maj kl. 10.00. Deltagelse gratis. Nærmere information om tilmelding og mødested i dagspressen.

GENERALFORSAMLING

Onsdag den 22. marts 1995, kl.19.15 afholdes Lokalhistorisk Forenings ordinære generalforsamling på biblioteket, Bakkegade 23.

Dagsorden i henhold til lovene.

Efter generalforsamlingen afholdes en konkurrence:

Kend din by !

Hvor er det nu, det er? Kender du din by?

Der er en præmie på spil.

For at følge succes'en op fra sidste års generalforsamling bliver de fremmødte sat på en virkelig prøve. Ved hjælp af lysbilleder får man mulighed for at bevise sit kendskab til Hillerød.

Mød derfor op til generalforsamlingen, hvor der bliver rig mulighed for at høre om Hillerød før og nu.

Til denne underholdende del, der begynder kl. 20.00, vil der også være - gratis - adgang for interesserede, der ikke er medlem af foreningen.

GRAFISK CENTER

Trollesmindeallé 9 · 3400 Hillerød

FULL-SERVICE **- fra idé til færdig tryk**

BROCHURER
KATALOGER
ÅRSBERETNINGER
PLAKATER
TIDSSKRIFTER
BØGER

Vi har:

Tegnestue - Fotosats

*Diskette-konvertering
samt scanning af billeder*

*Reproduktion af 4-farve
og sort/hvid*

*Trykning på store og små
offsetmaskiner
samt efterbehandling*